

ICP^R

Institut Català de Paleontologia
Miquel Crusafont

POLÍTICA D'ADQUISICIÓ DE COL·LECCIONS I MATERIALS PALEONTOLÒGICS

MUSEU DE L'INSTITUT CATALÀ DE PALEONTOLOGIA MIQUEL CRUSAFONT

El present document té com a objectiu establir la política d'adquisicions de col·leccions i materials paleontològics i determinar els criteris que regeixen les admissions, tant de les col·leccions de particulars o altres institucions, com els dipòsits provisionals procedents de les intervencions paleontològiques preventives i d'urgència que realitzen les empreses. Aquest protocol serà d'aplicació des del dia de la publicació en el web de l'ICP.

L'INSTITUT CATALÀ DE PALEONTOLOGIA MIQUEL CRUSAFONT

La missió del de l'Institut Català de Paleontologia Miquel Crusafont (ICP), entitat que gestiona el museu del mateix nom, és la recerca, conservació i difusió en paleontologia de vertebrats i humana a nivell internacional.

Per tal d'assolir els objectius, l'ICP aposta pel talent del personal investigador i per l'aplicació de noves tecnologies a la recerca. La conservació i l'ampliació de les col·leccions paleontològiques que allotja són matèria primera sobre la que es fonamenta tota l'activitat del centre. Catalunya té un dels conjunts de patrimoni paleontològic més rellevants d'Europa. La seva varietat i excepcionalitat inclou des de les darreres evidències de la vida dels dinosaures a Euràsia (àrea prepirinenca), a les troballes excepcionals de primats hominoides de Can Llobateres (Sabadell) o de l'Abocador de Can Mata (els Hostalets de Pierola).

Aquesta riquesa excepcional del patrimoni paleontològic ha fet que a Catalunya la paleontologia tingui un important recorregut que s'inicià a la segona meitat del segle XIX. Aquest mateix desenvolupament històric ha fet que el patrimoni paleontològic moble estigui ubicat en diferents institucions catalanes, essent el museu de l'ICP la institució que conserva la més important col·lecció de vertebrats fòssils de Catalunya i una de les més importants d'Europa. És capdavantera pel que fa a la conservació del registre fòssil de vertebrats del Neogen i Quaternari, destacant especialment el registre fòssil més complet del món de primats hominoïdeus fòssils del Miocè mitjà i superior.

LA COL·LECCIÓ

El Museu de l'ICP consta actualment de més 210.000 registres, essent integrada fonamentalment per restes fòssils de vertebrats fòssils, però també inclou invertebrats i plantes. Des de l'any de la creació de l'Institut Català de Paleontologia (2007) s'han incorporat els estàndards de registre,

inventari i documentació, essent capdavanters en l'aplicació de noves tecnologies com la radiofreqüència.

Les nostres col·leccions constitueixen la base per realitzar la recerca, alhora que són béns mobles integrants del patrimoni cultural català. La funció principal de la nostra col·lecció, és ser una referència, en primer terme per a la investigació científica i en segon terme a la conservació, la divulgació, i la posada en valor d'aquest ric i valuós patrimoni existent a Catalunya. Un dels objectius de la nostra institució és l'increment de les nostres col·leccions de vertebrats fòssils a partir de diverses vies com els dipòsits provisionals o definitius dels exemplars provinents de les intervencions paleontològiques, les donacions o les cessions per part de particulars o altres institucions que ho estimin oportú.

1. PRIORITATS D'INCREMENT DE COL·LECCIONS I CRITERIS D'ACCEPTACIÓ

El Museu accepta de forma prioritària restes fòssils de vertebrats provinents d'intervencions paleontològiques integrades o no en projectes de recerca (prospeccions i excavacions preventives, programades o d'urgència).

Accepta donacions i cessions de particulars sempre que disposin d'una part significativa d'exemplars que siguin restes fòssils de vertebrats i tinguin les dades de procedència (localitat, jaciment) suficientment complertes, i la titularitat de la propietat i la situació legal en relació a quan es va produir la seva recol·lecció sigui prou clara. El Museu custodiarà i classificarà tota la documentació que acompanya l'ingrés dels material a les col·leccions.

El Museu es reserva el dret a decidir si els exemplars procedents de donacions i cessions ingressaran a la col·lecció o bé mantindran una unitat i rebran la consideració de col·lecció d'autor. El Museu determinarà el destí dels exemplars, que s'incorporaran com a material de la col·lecció científica, destinat a l'exposició o material per a activitats pedagògiques i divulgatives. En cas que la col·lecció cedida o donada tingui un o diversos exemplars Tipus (sèries nomenclaturals tipus) aquests s'ubicaran forçosament a la tipoteca del centre, per tal de garantir la seva seguretat.

El Museu admet materials paleontològics sempre i quan s'hagin respectat les normatives vigents sobre protecció de patrimoni cultural i natural, reservant-se la potestat de rebutjar aquelles col·leccions provinents de donacions que no tinguin una especial significació científica i/o patrimonial.

El Museu de l'ICP no admetrà en dipòsit, cessió o donació aquelles restes paleontològiques de les quals la documentació sigui substancialment incompleta o que no es demostrï de manera fefaent la propietat legal de la persona o institució que la realitza.

2. FÓRMULES D'INGRÉS

Les diferents formes d'ingrés contemplades pel Museu de l'ICP són les següents: dipòsit provisional i definitiu provinents d'intervencions paleontològiques (prospeccions i excavacions), donació, cessió, llegat, herència, propietat directa o comisos del cos de Mossos d'Esquadra.

El dipòsit provisional o definitiu prové de les intervencions paleontològiques integrades en projectes de recerca en els quals l'ICP participa o bé de les intervencions paleontològiques no integrades en projectes de recerca ja siguin preventives o d'urgència. El Museu de l'ICP rep la majoria dels dipòsits provisional d'intervencions paleontològiques efectuades en jaciments a on hi ha vertebrats fòssils a Catalunya.

2.1 PROTOCOL D'ADMISSIÓ DE COL·LECCIONS DE PARTICULARS I ALTRES INSTITUCIONS

En cas de particulars interessats en dur a terme una donació d'un material o una col·lecció al Museu de l'ICP, cal contactar amb l'Àrea de Gestió de Col·leccions. El propietari haurà d'adjuntar a la petició els documents necessaris per demostrar la titularitat, tota la informació contextual de que disposi i fotografies del material. El tècnic de l'Àrea de Gestió de Col·leccions del Museu de l'ICP tramitarà un expedient amb els aspectes formals de la cessió o donació. El titular, el tècnic del Museu de l'ICP o bé el Departament de Patrimoni Paleontològic, realitzaran una descripció el més detallada possible del bé a acceptar, la identificació del titular i l'acreditació o declaració expressa de propietat d'aquest.

NO S'ACCEPTARÀ MATERIAL ON LA DOCUMENTACIÓ SIGUI INCOMPLETA I/O EL PROPIETARI NO EN PUGUI DEMOSTRAR LA SEVA PROPIETAT LEGAL.

En els casos de donacions particulars o de donacions de gran volum, el Museu de l'ICP cobrirà el desplaçament dels tècnics allà on es trobin les peces per tal d'avaluar la qualitat i quantitat d'aquesta col·lecció, així com l'estat de conservació i la qualitat de la documentació que l'acompanya.

A partir de les dades recollides, s'elaborarà un informe sobre les característiques i estat de la col·lecció. Un cop elaborat aquest informe, la direcció del centre prendrà la decisió d'acceptar o rebutjar formalment la incorporació del material a la col·lecció del Museu de l'ICP.

El Museu de l'ICP es compromet a conservar, custodiar i donar accés a totes les col·leccions que es vagin adquirint, sempre i quant es respecti la prioritat d'estudi establerta pel mateix centre.

Un cop formalitzada la donació, s'informarà d'aquesta a l'administració competent, el Servei de Museus i Protecció de Béns Mobles del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.

2.2 PROTOCOL D'ADMISSIÓ DE DIPÒSITS PALEONTOLÒGICS PROVISIONALS I DEFINITIUS

Pels fòssils provinents de dipòsits paleontològics, caldrà concertar cita amb el/la Tècnic/a de Patrimoni Paleontològic amb quinze dies d'antelació a l'admissió dels mateixos.

El paleontòleg director de la intervenció paleontològica (ja sigui integrada o no en un projecte de recerca) o bé un representant de l'empresa que ha contractat al paleontòleg, ha de proporcionar al Museu de l'ICP les següents dades:

- Nom del/a/s director/es/s de la intervenció paleontològica.

- Nom de la intervenció paleontològica, any/s en que s'ha efectuat aquesta intervenció paleontològica, còpia de la resolució d'autorització, còpia de l'informe tècnic o memòria d'intervenció degudament acceptada.
- Volum i pes aproximat dels materials que s'han de lliurar.

Documentació que ha d'acompanyar al dipòsit de materials:

La recepció de les restes fòssils tant per les intervencions integrades en programes de recerca o no integrades en programes de recerca, preventives o d'urgència haurà de fer-se amb el lliurament dels llistats de la totalitat del material rebut organitzat en els següents documents: :

a) Un full Excel que s'anomenarà "Llistat General" amb la sigla de camp de cada element que serà lliurat. Inclourà la relació de la totalitat de les restes fòssils entregades pel director o l'empresa que hagi realitzat la intervenció paleontològica. El nombre de columnes mínims que haurà d'incloure aquest llistat serà:

- Sigla de camp
- Data d'excavació/recol·lecció
- Descripció
- Determinació
- Jaciment/situació
- Estratigràfica/georeferenciació

b) Un full d'Excel anomenat "Contingut caixes" el qual es llistarà l'inventari de les restes fòssils contingudes a les caixes amb els mateixos camps inclosos en l'inventari "Llistat General".

Condicions en què s'han de lliurar els materials:

PRESENTACIÓ

Els objectes han d'estar individualitzats mitjançant l'ús de sigles de camp que es trobaran llistades a l'inventari del material paleontològic que es lliurarà per part de la direcció de la intervenció o de l'empresa que el realitza. En el cas d'elements de mida petita o mitjana la individualització es realitzarà mitjançant la col·locació dels fòssils dins bosses transparents de polietilè tanca hermètica, o algun altre sistema de protecció que garanteixi la seva conservació durant el temps que les restes fòssils estiguin en els nostres magatzems. En aquestes bosses es retolaran amb una sigla de camp escrita amb retolador indeleble al damunt de la bossa i contindran també una etiqueta de *tyvek*, o un altre material inert, amb la sigla de camp.

En el cas de blocs o mòmies, els elements que les integren han de quedar reflectits en etiquetes o carteles incloses dins de bosses de tanca hermètica on hi consti la sigla de camp del bloc o de la mòmia. Aquest etiquetatge serà doncs indirecte, escrit en un suport extern, bossa o cartela.

Els blocs de mides petites a mitjanes s'han d'entregar en algun sistema que cohesioni i protegeixi el fòssil amb materials inerts. Habitualment els fòssils s'entreguen embolcallats en diverses capes de paper d'alumini i reduint o protegint les arestes i sortints per tal de minimitzar-ne la fragmentació. Cal que la totalitat del bloc estigui encintat amb vàries passades de cinta d'embalar o americana, per

tal d'assegurar-ne l'aïllament, mantenint el màxim possible les condicions d'humitat inicials en el moment de l'extracció en el jaciment paleontològic. Les restes fòssils s'han de lliurar amb el sediment reduït.

CATEGORITZACIÓ

Les restes fòssils, provinents de les intervencions paleontològiques s'hauran de lliurar separades per categories en funció de si la seva preparació és preferent o de primera (1ª) o bé no preferents o de segona (2ª).

Les restes de 1ª, són aquelles restes que a criteri del/s director/s de la intervenció en el moment de la seva recuperació presenten *a priori* aspectes que permeten la seva determinació taxonòmica o bé tenen una significació científica i/o patrimonial.

Les restes fòssils considerades de 2ª, no permeten *a priori* fer una determinació taxonòmica precisa ni manifesten un especial interès a nivell científic i/o patrimonial. Quan les restes fòssils estiguin incloses en bosses de tanca hermètica, aquestes bosses es separaran i s'agruparan segons categoria i s'inclouran en caixes on només hi haurà restes fòssils de la mateixa categoria.

ETIQUETATGE

La forma d'etiquetar les restes està en funció del seu volum:

- Blocs de mides petites a mitjanes. A la part externa del bloc, haurà de figurar escrit amb un retolador indeleble i amb una escriptura clara, la sigla de camp. Caldrà fer-ho com a mínim dos cops en diverses posicions per tal de poder garantir-ne la lectura quan sigui dipositat en un palet. Per evitar que la marca es pugui esborrar total o parcialment caldrà que a l'exterior del bloc hi figuri la sigla de camp escrita sobre *tyvek* (o un altre material equivalent) i enganxada al damunt del bloc.
- En casos de blocs i mòmies de mides grans. Es recomanable realitzar l'etiquetatge amb paper inclòs dins bosses de tanca hermètica i enganxat sobre el bloc o la mòmia amb cinta adhesiva en dues posicions que assegurin la seva visibilitat. També es pot realitzar aquesta mateixa operació escrivint directament sobre paper *tyvek*, o un altre material inert equivalent, i enganxar-ho al damunt del bloc o la mòmia.

CONDICIONS DE LLIURAMENT DE MICROVERTEBRATS

Les restes fòssils de microvertebrats poden lliurar-se muntades o no, en funció de si l'empresa que realitza la intervenció paleontològica disposa de persones amb coneixements de micropaleontologia. En el cas que no es disposi de persones amb experiència en muntatge de col·leccions de micropaleontologia, caldrà que les dents i les restes fòssils postcranials estiguin en embalatges rígids i químicament estables, individuals o col·lectius, amb una tapadora transparent i amb una subjecció (no adhesió) interna de material inert per tal que no es moguin les peces. Cal que les caixes estiguin degudament retolades o portin algun tipus d'element identificador escrit a l'interior de les caixes.

Altrament un lliurament òptim de restes fòssils de microvertebrats requeriria que les dents de microvertebrats anessin muntades al damunt de peces tips *Lego*. En aquesta peça es col·loca la dent

muntada al damunt d'una massilla adhesiva reutilitzable no greixosa i es fa constar la seva sigla de camp. És molt important que les dents de microvertebrats estiguin ben netes abans de muntar-les al damunt del suport. A diferència de la resta de dents les incisives de micromamífers no és munten sobre aquests suports, a l'igual que la resta d'elements, es separen i es posen en capsetes.

Als exemplars complets de microvertebrats, com cranis, mandíbules i restes en connexió que estiguin en sediment o roca se'ls donarà una sigla de camp a cadascun d'ells i es lliuraran en una capsa o capseta. Aquesta sigla de camp haurà d'anar escrita al damunt de la caixa o capça. Aquestes capses o caixes hauran de ser de metacrilat transparent, i hauran de ser processades com una peça més de macrovertebrats en el laboratori de preparació-restauració.

En el cas de materials provinents de jaciments del Neogen, els elements no dentals mostrejats d'un mateix nivell estratigràfic de microvertebrats haurien d'anar preferent separats de la següent manera:

- Restes dentals d'herpetofauna.
- Postcranial d'herpetofauna.
- Postcranial de micromamífers.
- Incisives de rosegador i lagomorf.
- Fragments de dents postcanines de rosegadors i insectívors (els que siguin massa petits per muntar-los).
- Gasteròpodes i altres mol·luscs (es poden separar els complets en una caixa a part si són freqüents).
- Fragments d'os de microvertebrats.
- Postcranial de macrovertebrats (les restes més fragmentades).

Dents de macrovertebrats (molt comunes en alguns jaciments) .A cada una d'aquestes caixes/capses s'assignarà una sigla de camp.

Com caldrà lliurar els fòssils:

Les restes fòssils s'embalaran en funció de les seves característiques:

-Les restes fòssils de **mida petita o mitjana**, un cop estiguin marcades, ja sigui en bosses de tanca hermètica o bé al damunt dels blocs, s'introduiran en capses de cartró estàndard apilables. Aquestes caixes hauran de ser de canal doble o de dos canals i amb solapes plegables i amb unes mesures que estaran entorn dels 45 cm de llarg x 30 cm d'amplada x 45 cm d'alçada. Cada caixa no podrà sobrepassar els 15 kg. No es podran emprar caixes o altre tipus d'embalatges reutilitzats a no ser que estiguin autoritzats prèviament pel Museu de l'ICP. Les caixes hauran de dur en un lloc ben visible del seu front la seva numeració identificadora. Aquesta numeració, com ja s'ha comentat abans haurà de portar un acrònim de la intervenció seguit d'un número correlatiu simple que no es podrà repetir en cap cas en una mateixa intervenció paleontològica. En un dels laterals de la caixa caldrà enganxar un llistat del contingut, representat amb les sigles de camp, de la caixa inclòs en una bossa de tanca hermètica.

-Les restes fòssils que per la seva mida o característiques **no es puguin introduir en caixes** hauran d'anar embalats i convenientment protegits, siglats en el seu exterior amb la sigla de camp ben

visible, situada en dues posicions, una que permeti una visió lateral i un altra de frontal. Caldrà aportar material fotogràfic dels fòssils de mida gran per facilitar la seva futura preparació.

Les restes fòssils **de manifesta fragilitat o de significació científica o patrimonial excepcional**, podran lliurar-se individualment al Museu de l'ICP pel seu dipòsit provisional.

2.3 - CONDICIONS DE CONSERVACIÓ-PREPARACIÓ PER A L'ADMISSIÓ DE MATERIALS PALEONTOLÒGICS JA PREPARATS

El material que hagi estat preparat per una empresa o entitat externa haurà complir els següents requisits per tal de garantir-ne una òptima conservació:

- Serà necessari que tot el procés hagi estat supervisat per un professional format en l'àmbit de la conservació i la restauració de béns culturals.
- El procés de preparació haurà de seguir els criteris de mínima intervenció i sempre s'utilitzaran productes reversibles.
- La intervenció no ha de dificultar la lectura de la resta fòssil (morfologia). La peça haurà d'estar consolidada correctament per poder garantir la manipulació per part dels investigadors, amb excepció de peces que necessitin ser sotmeses a tècniques analítiques on el consolidant pot alterar els resultat d'aquestes.
- Tot el material preparat s'haurà d'entregar embalat i etiquetat (amb la sigla corresponent) de manera adequada per a cada un dels casos, utilitzant sempre materials químicament estables, neutres i de llarga durabilitat.

Finalment s'adjuntarà un **informe tècnic o memòria** de la intervenció, on hi ha de constar:

- Nom complet i contacte del professional responsable.
- Dates de la intervenció.
- Procés de preparació: neteja, tractaments químics, consolidació, reintegració o qualsevol tractament que s'hagi aplicat. S'haurà de detallar en cada cas els materials, productes i concentracions que han estat emprats.

En cas que no sigui possible seguir aquests requeriments de mínims s'aconsella no intervenir sobre la peça i deixar-la protegida per la matriu original (en forma de blocs o mòmies), ja que és la millor manera de garantir-ne la seva conservació.

Universitat Autònoma de Barcelona, Cerdanyola del Vallès, a 27 de setembre de 2016